

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE ŞİDDET

Fatma BAŞAR*, Nurdan DEMİRCİ**

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin neden olduğu başlıca olgulardan biri kadına yönelik şiddettir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” cinsiyet temelli şiddet olarak tanımlanmaktadır. Kadına yönelik şiddet coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve eğitim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve pek çok kültürde son derece yaygın görülen bir olaydır. Önemli bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddet sadece kadına fiziksel ve ruhsal anlamda zarar vermekle kalmayıp aynı zamanda sosyal açıdan kendilerini geliştirmelerini de engellemektedir. Dünya çapında erkeklerden fiziksel şiddet gören kadınların tahmini oranının % 25-50 olduğu rapor edilmiştir. Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2009 sonuçlarına göre, ülkemizde kadınların %39’u fiziksel, %15’i cinsel ve %44’ü duygusal şiddete maruz kalmaktadır. Dünya ve Türkiye’deki verilerden de anlaşıldığı üzere, şiddet günümüz toplumunun en önemli sorunlarından biridir. Sağlıklı toplumların oluşmasında şiddet önemli bir engeldir. Giderek artan çizgide seyreden bu hak ihlalinin devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle şiddetin erken dönemde tanınması ve uygun müdahalelerin yapılması gerekmektedir.

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını, türü ve ağırlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte, şiddetin temel kaynağı asıl olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkek arasında, ataerkil toplum yapısından kaynaklanan asimetrik güç ilişkisidir. Bu çalışmada, zaman içinde ve toplumdan topluma değişen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin şiddete etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet eşitsizliği; şiddet; kadın.

Gender Inequality and Violence

*One of the major reflections of gender inequality in the society is violence to women. Gender-based social violence to women is defined as gender-based violence “directed to a woman just because she is a woman or affecting women disproportionately.” Regardless of geographical border, economic development or education level, violence to woman is rather common in many cultures all around the world. As an important social problem, violence to woman not only leads to physical and spiritual damage in woman but also prevents her to improve herself socially. It has been reported that the estimated rate of women faced with violence from men globally is 25-50%. According to the year 2009 results of the Research of Domestic Violence to Woman in Turkey, 39% of the women in Turkey are exposed to physical violence and 15% are faced with sexual violence while 44% experience emotional violence. As it is understood from the data in Turkey and in the world, violence is one of the most crucial problems of today’s society. Violence is a major handicap preventing achieving healthy societies. Such violation of right rising day by day calls for novel and emergent precautions. Therefore, diagnosis of violence in early stages and appropriate intervention are required. Although there are a lot of factors affecting the incidence, iteration, type and severity of violence to women, the primary source of the violence is in fact the gender inequality and asymmetric power relation between man and woman arising from patriarchal social structure. In this study, it is aimed to analyse the effect of gender inequality, which changes in time and from one society to another, on violence. **Key Words:** Gender inequality; violence; woman.*

* Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD, Yrd. Doç. Dr.

**Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD, Doç. Dr.

E-mail : fkaradag@yahoo.com

*Bu çalışma Toplumsal Cinsiyet Adaleti Kongre’sinde(6 Mart 2015,İstanbul) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Şiddet Olgusu

Şiddet insan yaşamının her alanında görülebilen ve dünyada giderek artan önemli bir toplum sağlığı sorunudur (Weaalen et al. 2000). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlamaktadır. Şiddetin en yaygın görülen biçimi erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddettir (Güler, Tel ve Tuncay, 2005). Dünya Sağlık Örgütü’nün 2002 yılında yayınladığı raporunda, şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu bildirilmektedir (WHO, 2002).

Kadına yönelik şiddet, Birleşmiş Milletler Genel Meclisi tarafından 1993 yılında kabul edilen “Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirgesi”nde yer alan tanıma göre; cinsiyete dayalı olarak gerçekleşen ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesidir (<http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm> Erişim: 07 Şubat 2014; Tunçel 2005; Özvarış 2008; Kaplan ve ark. 2014).

Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” cinsiyet temelli şiddet olarak tanımlanmaktadır (Demirgöz Bal, 2014). Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel güç kullanılarak ya da korkutularak yıldırılmasıdır ve kadınlara, kız çocuklarına cinsiyetleri

nedeniyle yönlendirilen zarar verici çok çeşitli davranışların tümünü kapsar(Aktaş, 2006; Yörük, 2010).

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını, türü ve ağırlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte, şiddetin temel kaynağı asıl olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkek arasında, ataerkil toplum yapısından kaynaklanan asimetric güç ilişkisidir. Buna paralel olarak da kadına yönelik şiddet ve bir alt tür olarak kadına yönelik aile içi şiddet; ataerkil düzeni sürdürmek, itaat sağlamak ve süregelen güç dengesizliğini korumada en etkin araçtır (Şener, 2011; Akyıldız, 2014). Kadına yönelik şiddet, toplumun her alanında varolan cinsiyet eşitsizliğinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır (Gökkaya, 2009). Bu bağlamda bu çalışmada, zaman içinde ve toplumdan topluma değişen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin şiddete etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Kadına yönelik şiddetin en önemli sebebini toplumsal yapıdaki erkek egemen ideoloji oluşturmaktadır. Söz konusu erkek egemen ideoloji (siyasal, sosyal, ekonomik vb. yapılar), şiddeti doğurmakta, beslemekte ve en önemlisi de kadınların yardım almalarını engelleyerek şiddetin sürmesini sağlamaktadır. Diğer bir deyişle “kadına yönelik şiddeti üreten dinamikler, yalnızca aile içinden değil, toplumun toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapısı içindeki ayırıcı ve kadını erkeğe bağımlı kılan mekanizmalardan kaynaklanmaktadır (Gökkaya, 2009). Kadına yönelik şiddet yalnızca Türkiye’nin değil bütün dünyanın sorunudur. Şiddetin kaynağı eşitsiz güç ilişkileridir. Şiddet, güçlünün güçsüze iradesini kabul ettirme biçimidir. Dolayısıyla aile içinde büyüklerin küçüklere, erkeklerin kadınlara, hiyerarşi içinde üstün asta ve kadınlara uygulanan şiddet hep aynı şiddettir (Ünlü ve ark., 2009). Kadına yönelik şiddet genelde fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddet olmak üzere dört grupta toplanmaktadır (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009).

Kadına yönelik aile içi şiddet, kültürel, coğrafi, dini, ekonomik ve toplumsal sınır tanımayan bir insan hakkı ihlali olarak geçmişten bugüne varlığını sürdürmektedir (WHO, 2013). Önemli bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddet sadece kadına fiziksel ve ruhsal anlamda zarar vermekle kalmayıp aynı zamanda sosyal açıdan kendilerini geliştirmelerini de engellemektedir. Giderek artan çizgide seyreden bu hak ihlalinin devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır (Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2009).

Dünya'da Kadına Yönelik Şiddetin Boyutları

Dünya Sağlık Örgütü'nün 11 ülkede 24.000 kadın üzerinde yaptığı çalışmada, kadınların %13-61'inin fiziksel, %6-59'unun cinsel,%15-71'inin hem fiziksel hem de cinsel, %20-75'inin ise duygusal şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (WHO, 2005). Kuzey Hindistan'da yaşayan kadınların %17'sinin fiziksel olarak, %22'sinin cinsel olarak şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Martin et al. 1999). Doğu Londra'da kadınların %61'i aile içi şiddet yaşantısının olduğunu, %87'si cinsel saldırıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir (Coid et al. 2001). Nikaragua'da yaşayan kadınların %52'si yaşamlarının bir bölümünde şiddete maruz kalmaktadır (Ellsberg et al. 2000). Japonya'da kadınların %67'sinin fiziksel şiddet deneyimleri bulunmaktadır (Weingourt et al.2001). Washington'da yapılan araştırmada, kadınların %27'sinin eşleri tarafından fiziksel şiddet gördüklerini ve bu kadınların %24'ünün şiddet sonucunda yaralandıklarını saptamıştır. İsveç dünyada kadın erkek eşitliğinin nispeten her alanda daha çok sağlandığı bir ülkedir. Buna rağmen İsveç son on yılın en yüksek şiddet olaylarına tanık olmaktadır. Yunanistan'da tahminlere göre Yunanlı kadınların %83'ü fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığı sanılmaktadır (Köse ve Beşer 2007). Dünya çapında ise erkeklerden fiziksel şiddet gören kadınların tahmini oranının % 25-50 olduğu rapor edilmiştir. (Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2009).

ABD'de her yıl 2-4 milyon kadın partnerlerinden şiddet görmekte; bunlardan 2000-4000 arası kadınsa maruz kaldığı şiddete bağlı olan yaralanmalar sonucu hayatını kaybetmektedir. ABD'de yapılan yaygınlık çalışmalarında; kadınların yaşam boyu şiddete maruz kalma sıklığının % 25-30 ve yıllık sıklığın ise % 2-12 olduğu bulunmuştur. Güney Afrika, Kenya, Zambia, Mısır, Bangladeş, İspanya, Papua- Yeni Gine ve İngiltere'de kadınların şiddet mağduru oldukları basında da sık sık yer almaktadır (Simmons ve Dodd 2002). En son Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 raporuna göre de dünyadaki kadınların %35'i şiddete maruz kalmaktadır. Raporda kadınların Afrika'da % 36.3'ü, Amerika'da %29.8'i, Avrupa'da %25.4'ü, Güneydoğu Asya'da %37.7 'si eşleri tarafından şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (WHO, 2013). Görüldüğü gibi dünyanın her tarafında şiddet, kadınlar için evrensel bir sorun olarak süregelmektedir. Ayrıca kadına yönelik şiddet araştırmalarının son 30 yılda hızla geliştiği ve yaygınlaştığı görülmektedir. Türkiye genelinde kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan tüm araştırmalar da bunu kanıtlamaktadır. Batı toplumlarında kadına yönelik şiddetle ilgili bilimsel çalışmalar yaklaşık son elli yılı kapsıyorken, ülkemizde ancak son 20 yıldır konuyla ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Vatandaş, 2003). Yani dünyada 1970'lerden itibaren önem kazanan şiddet sorunu ülkemizde 1980'lerin ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. Türkiye'de de yüzyıllar boyunca, erkeğin eşini ya da kızını dövmesi, erkeğin hakkı ve hatta 'görevi' olarak kabul edilmiş," kızını dövmeyen dizini döver" yaklaşımı ile adeta desteklenmiştir (KSSGM, 2008). Güçlü bir erkek egemen toplumsal yapıya sahip olan ülkemizde "geleneksel" şiddet biçimlerinin yanı sıra kadına yönelik şiddet son zamanlarda bazı yeni biçimler alarak güçlenmekte; buna rağmen bu konuda hala anlamlı bir ilerleme sağlanamamaktadır. Yapılan araştırmalar özellikle Türkiye'de aile içi şiddetin oldukça yaygın olduğunu ve kadınların anlamlı bir çıkış yolu göremediklerini göstermiştir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Boyutları

Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması'na 2008 (TNSA) göre; çalışmaya katılan kadınların %24.7'sinin kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Doğu'da bu oran %39.5, Batı'da %18.3, lise ve üzeri eğitim görmüş kadınlarda %5.3, ilkokulu bitirmemişlerde %46.9, refah düzeyi en yüksek olanlarda %7.1, en düşük olanlarda ise %42.9 olduğu saptanmıştır (TNSA, 2008). Ülke genelinde, TNSA-2008'den bu yana geçen sürede ise, fiziksel şiddet yaşanmasına ilişkin en az bir nedeni kabul eden kadınların oranı yüzde 25'ten yüzde 13'e düşmüştür (TNSA, 2013). İstanbul'da 116 çift ile görüşülerek yapılan bir çalışmada kadınların %44'ünün en az bir kere eşinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı ortaya koymuştur. Eşine şiddet uygulayan erkeklerin büyük çoğunluğu, eşe uyguladıkları şiddetin nedenini "söz dinlememe" olarak ifade etmişlerdir. Görüşülen kadınların %55'i ise kadının dövülmeyi hak edebileceği durumlar olduğunu belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada ise; kadınların genellikle geleneksel görevlerini yerine getirmediikleri ve izinsiz bir yere gittikleri için şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Dişsiz ve Şahin 2008; Yörük, 2010). Altınay ve Arat'ın (2007) 'Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet' araştırması diğer çalışmalara göre Türkiye'yi temsil yeteneği yüksek ilk çalışmalardan birisi olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmaya göre; "hayatı boyunca" eşinden en az bir kez fiziksel şiddet görmüş kadınların oranı Türkiye örneğinde % 35,0, Doğu örneğinde ise %40 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada Türkiye'de en az bir kez "istemediği zamanlarda cinsel ilişkiye zorlanan" kadınların oranı %14'dür. Türkiye'de cinsel şiddete uğradığını söyleyenlerin % 67'si aynı zamanda fiziksel şiddete de maruz kalmıştır. Çalışmada "gelir getiren bir iş yapmak, çalışmak isteseyiz eşiniz sizi engeller mi?" sorusuna çalışmayan kadınların % 36'sı "evet, engeller" cevabını vermiştir ve bu oran Doğu örneğinde %52'ye çıkmıştır. KAMER tarafından 23 ilde 2007 kişiyle yapılan çalışmada; görüşülenlerin %64'ü

erkeklerin eşlerini dövmesini doğru bulmuştur. Kadınların da %35,1'i dayak yemeyi hak eden davranışlarda bulduklarını ifade etmişlerdir. Kabul gören şiddet meşru sayılabilmekte, sorun olarak görülmemekte ya da çoğu kez sorunu çözmenin bir aracı olarak kabul görebilmektedir. Bu geleneksel rol örüntüsü, şiddetin giderek yaygınlaşmasına ve içselleştirilmesine neden olduğu gibi, şiddete maruz kalan bireylerin yardım almalarını da güçleştirmektedir (Yörük, 2010).

Türkiye’de aile içinde yaşanan sorunlar mahrem kabul edildiğinden en yakın kişilere bile zor anlatılmaktadır. Şiddete maruz kalan kadın uğradığı şiddeti başkalarına anlatmaktan çekinmekte, durumun başkaları tarafından bilinmesini istememektedir. Şiddetin açığa vurulması halinde de genellikle şiddet mağduruna yardım etmek yerine, “kol kırılır, yen içinde kalır” anlayışıyla aile birliğinin devam etmesi adına sessiz kalması tavsiye edilmektedir ya da kadın suçlanmaktadır. Bir kamuoyu araştırmasına göre Türkiye’de kadınların %22’sinin eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı, şiddete maruz kalan kadınların %45’i şiddet karşısında hiç bir şey yapmadığı saptanmıştır (PIAR-Gallup, 1992). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun 1994’te beş bölgede 4287 (3112’si kadın) hanede yapmış olduğu çalışmada ise; kadınların %52.47’sinin sözlü şiddete maruz kaldığı, %29.59’unun ise dayak yediği, erkeklerin %34.04’ünün de eşlerini dövdüklerini ifade ettikleri saptanmıştır (T.C. Başbakanlık, 1995). Aile Araştırma Kurumunun 18 ilde 6480 kişiyle görüşülerek yaptığı başka bir çalışmada ise; kadınların tartıştığını, eşiyle tartışan kadınların %18’inin eşleri tarafından dövüldüklerini tespit etmiştir. Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı’na başvuran dört binin üzerindeki kadının %45,8’inin balayı döneminin sonunda, %1,3’ünün ilk çocuklarına hamileyken, %9,9’nun doğumdan sonra şiddeti yaşadıkları saptanmıştır. Kadınların ilk yıllarda eşlerinin değişeceğine inandıkları daha sonra da çevre baskısı, ekonomik nedenler, korku, meslek sahibi olmama gibi gerekçeler yüzünden eşlerini terk edemedikleri ancak şiddet çocuklarını da kapsadığında yardım aramaya karar verdikleri belirlenmiştir. Aile

Araştırma Kurumu ve Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın araştırmasına göre dayak "terbiye" olarak algılanmaktadır. Kadınların çoğu yaşamları boyunca en az bir kez baba ya da koca şiddetiyle karşı karşıya kaldığı saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda şiddetin kuşaklar arası sürmesi, çocuğun sosyal öğrenme yoluyla ailedeki şiddet davranışını rol model alması, çocuk eğitiminde dayanın yaygın olarak kullanılmasının kabul görmesi şiddetin nedenleri arasında olduğu belirtilmiştir. Şiddet konusunda yapılan başka bir çalışmada da; kırsal alanda yaşayan kadınların %32'si, kentlerde yaşayanların %36'sı eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı ve kadınların %47'sinin şiddet nedeniyle bedensel zarar gördüğü, zarar görenlerin ¼'ünün bir hastane veya doktora başvurduğu bulunmuştur. Kadın Danışma Merkezinin 9 merkezde yaptığı çalışmada ise; kadınların %50'sinin sözel, %47,9'unun fiziksel, %18,5'inin cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Cinsiyeti nedeniyle toplumun kadına biçtiği rol ve beklentiler, sonuçta kadınların insan hakları kapsamındaki birçok haklarını elde edememesine ve kullanamamasına yol açmaktadır. Bu durum toplumlarda kadın sağlığı açısından adeta bir kısır döngü oluşturmaktadır (Dişsiz ve Şahin 2008; Yörük, 2010)

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından 2008 yılında ülke genelinde Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (KYAİŞ) konusunda çok merkezli ve kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaya göre, ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı %39'dur. Aynı araştırmada Türkiye genelinde evlenmiş kadınların eşinden cinsel şiddet görme oranı %15 bulunmuştur. Fiziksel ve cinsel şiddet biçimlerinden en az birinin yaşanma durumu %42'dir. Türkiye'de kadınların %44'ü de yaşamlarının herhangi bir döneminde duygusal şiddet yaşamıştır. Her 10 kadından 4'ü ekonomik şiddet yaşamaktadır. Türkiye'de her 10 kadından biri gebeliği sırasında eşinden ya da partnerinden fiziksel şiddet görmektedir. Araştırmaya göre kadınlar genç yaşlarda ve evliliklerinin ilk yıllarında daha fazla şiddet görmektedir. Eğitim ve refah düzeyi arttıkça şiddet görme riski azalmaktadır. Ancak lise ve üzeri eğitim düzeyindeki kadınların %27, refah

düzeyi yüksek olan kadınların da %29'unun şiddet gördüğü tespit edilmiştir ki bu oranların da oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Ülke genelinde 15 yaş üstü kadınların %18'i eşi veya birlikte olduğu kişiler dışındakilerden fiziksel şiddet görmüş ve şiddet uygulayanların çoğunun kendi ailelerinden kişiler olduğu görülmüştür. Türkiye'de kadınların %3'ünün yakın ilişkide olduğu kişi dışındakilerden cinsel şiddet görmesi ve ülke genelinde 15 yaşından önce cinsel istismar yaşayanların oranının %7 olması da araştırmanın çarpıcı sonuçlarındandır. Araştırmaya göre Türkiye'de kadınların %86'sı fiziksel şiddetin hiçbir şekilde kabul edilemez olduğunu düşünmektedir. Bu oran önceki yıllardaki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında kadınların şiddet konusunda farkındalığının anlamlı seviyede artmış olduğu söylenebilir. (Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2009). 2013 yılında 7 ilde 3500 kişi üzerinde yapılan bir çalışmada; kadınların %28.8'i aile içi şiddete maruz kalmış ve %50.1'i eş şiddetidir.(Şenol ve Yıldız 2013).Yine en son yapılan Türkiye genelindeki çalışmada kadınların %36'sı fiziksel, %44'ü duygusal, %12'si fiziksel şiddete maruz kalmıştır. (Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2014).

Sonuç

Sonuç olarak, kadına yönelik şiddet tüm dünyada ve ülkemizde ciddi boyutlarda kadınlara ve topluma zarar veren önemli bir sosyal problemdir. Ülkemizde de kadına yönelik şiddet karşısındaki tutum ve davranışlar diğer toplumlarla benzer özellikler göstermektedir. Türkiye'de 21. yüzyılda kadına yönelik şiddet sıklığı azalmamakta, hatta yeni araştırmalara göre daha da artarak devam ettiği görülmektedir. Güçlü bir erkek egemen toplumsal yapıya sahip olan ülkemizde “geleneksel” şiddet biçimlerinin yanı sıra kadına yönelik şiddet son zamanlarda bazı yeni biçimler alarak güçlenmekte; buna rağmen bu konuda hala anlamlı bir ilerleme sağlanamamaktadır. Yapılan araştırmalar özellikle Türkiye'de aile içi şiddetin oldukça yaygın olduğunu ve kadınların anlamlı bir çıkış yolu göremediklerini göstermiştir.Bu

problemin çözümde devlete, sivil toplum kuruluşlarına, yasal düzenlemeleri yapan yüksek mercilere, emniyete, sağlık kuruluşlarına ve en başta erkekler olmak üzere tüm bireylere önemli görevler düşmektedir (Yörük 2010). Şiddet, öğrenilen bir davranıştır. Dolayısıyla bunun ortadan kalkması için yapılacak birçok işlem vardır. Toplumda şiddeti önlemek için bireyleri, aileleri ve toplumu eğitim yoluyla bilgilendirmek gerekmektedir. Özellikle kadınlara şiddetin, bir eğitim aracı olarak kullanılmaması gerektiğini ya da doğal karşılanmaması gerektiğini öğretmek gerekmektedir. Bu da eğitimden ve bilinçlenmeden geçmektedir.

Bu konuda sağlık çalışanları ve hemşirelere büyük görevler düşmektedir. Sağlık çalışanları, etik ve mesleki kodlar doğrultusunda aile şiddet mağdurunu tanıma, suçluluk hissetmeden sorununu dile getirmede cesaretlendirme, mahremiyetini ve güvenliğini sağlama, uygun veri toplama, gerekli durumlarda diğer profesyonellere yönlendirme ve destek sistemleri ile ilgili rehberlik etme görevlerini yerine getirmelidir (Dişsiz ve Şahin 2008).

Son söz olarak, kadına karşı şiddet bir insan hakları ihlalidir ve bir suçtur. Bu konuda bir şey yapmamak da hem bir suç hem de şiddetin temel nedenlerinden bir olan kadın erkek eşitsizliğini desteklenmesidir. Kadınların normal ve sağlıklı yaşam hakkına sahip olabilmesi için birey, toplum ve devlet olarak bu eylemi bir suç olarak görmeli, bu suça teşebbüs edenlerin cezalandırılması ve kadınların güvenlik içinde yaşamaları amacıyla her türlü desteğin verilmesi için çalışılmalıdır. Uygulanan her türlü şiddet, toplumlarda sağlıklı bireyler yaratmaktadır. Oysaki sağlıklı ve refah bir toplum, ancak sağlıklı bireylerin meydana getirdiği bir toplumdur oluşmaktadır.

KAYNAKLAR

Weaalen J. Goodwin M. Spitz A. Petersen R. Saltzman L.(2000). Screening for intimate partner violence by health care providers. *AmericanJournal of PreventiveMedicine* ;19(4):230-237.

Güler N. Tel H. Özkan Tuncay F. (2005). “Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı”, *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 27 (2): 51 – 56.

WHO (Dünya Sağlık Örgütü) (2002). *World Report on Violence and Health*, Geneva,http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/wrvh1/en/.(Erişim Tarihi: 28Aralık 2007).

Declaration the Elimination of Violence against Women 1993, USA: United National. <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>.(Erişim Tarihi: 07 Şubat 2014)

Tunçel EK. Dünder C. Pekşen Y.(2005). “Ebelik ve Hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi”. *Genel Tıp Dergisi*; 17(2): 105-110.

Özvarış, B. Demirören, M. Şener, S. Tümay, Ş.(2008). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri*. Akın A(Ed.). TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara: 2008.

Kaplan S. Akalın A. Pınar G. Ve Yılmaz T.(2014). “Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve aile içi şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumları”. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*,2(1):26-35.

Demirgöz Bal M.(2014). “Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış.” *KASHED*, 1(1):15-28

Aktaş Mavili A. (2006). “Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması”. *Elma Kitabevi*, İstanbul.

Yörük S.(2010). *Kadına yönelik şiddet: Antalya örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya

Şener E.B. (2011). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi”. *KSGM Yayınları*, s.16-52, Ankara.

Akyıldız M. (2014). *Kadına yönelik şiddetle mücadelede bir model olarak şiddet önleme ve izleme merkezi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

Gökkaya V.(2009). “Türkiye’de şiddetin kadın sağlığına etkileri”. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*;10(2):167-179.

Ünlü S, Bayram M, Uluyağcı C, Uzoğlu Bayçu. (2009). *Kadına yönelik şiddet: Tv dizilerinde kadına yönelik şiddet*. *Selçuk İletişim*, 5;4:96-104.

Kocacık F. ve Çağlayandereli M. (2009). “Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli İli örneği”, *Uluslararası İnsanBilimleri Dergisi*, Cilt:6 Sayı:2:24-43.

Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence World Health Organization(WHO) 2013.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Elma Teknik Basım Matbaası. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara: 2009.

Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women, Intial Result on Prevalence. (2005). World Health Organization, USA. Erişim: 10 Mart 2014, <http://www.int/mediacentre/factsheets/fs239/en>.

Martin S, Brian K, Amy OT et al. (1999). Sexual behaviors and reproductive health outcomes: associations with wife abuse in India. *Journal of American Medical Association*, 282(20): 1967-1972.

Coid J, Petruckevitch A, Feder G, Chung WS, Richardson S, Moorey S. (2001). Relation between childhood sexual and physical abuse and risk of revictimisation in women:a cross-sectional survey. *The Lancet*, 358 (9280):450-454.

Ellsberg M, Pena R, Herrera A et al. (2000). Candies in hell: women's experiences of violence in Nicaragua. *Social Science & Medicine*, 51(11): 1595-1609.

Weingourt R, Maruyama T, Sawada I et al. (2001). Domestic violence and women's mental health in Japan. *International Nursing Review*, 48 (2):102-108.

Köse A, Beşer A. (2007). Kadının değiştirilebilir yazgısı “Şiddet”. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4):114-121.

Simmons J. Dodd T Ed.(2003). *Crime in EnglandandWales 2002/2003*. Home Office Statistical Bulletin.Erişim:1 Ocak 2008 <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/hosb703.pdf>.

Dişsiz M. ve Hotun Şahin N. (2008). “Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: kadına yönelik şiddet”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Cilt:1,Sayı:1.

Vatandaş C. (2003). *Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*.1.Baskı, Ankara, Uyum Ajans.

KSGM (2008). *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadınlar İçin Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Ankara.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye. Erişim: 26.09.2013. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA2008-AnaRapor.pdf>

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye. Erişim: 16.10.2015. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA2013-AnaRapor.pdf>

Arat Y. ve Altınay A.G. (2007). “Türkiyede Kadına Yönelik Şiddet”. İstanbul

PIAR-Gallup (1992). “Türk Kadınının Gündemi”. Araştırma Raporu. T.C. Başbakanlık, Ankara.

T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, *Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları*, Bizim Büro Yayınları, Ankara 1995.

Şenol D. ve Yıldız S.(2013). “Kadına Yönelik Şiddet Algısı -Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla”, *Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları*, Ankara.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor,2014.